

Bir hatırlama:

KNUT OLOF DALMAN

1904. 1932

Knut Olof Dalman 4/11/904 de Kudüste doğmuştur. Vazifesi başında pek genç yaşta sönüp giden değerli arkeoloğun pederi sabık Kudüs Alman evangelist Arkeoloğya Enstitüsünün Müdürü ve İsveç hükümetinin general konsolu olan G. Dalman'dır. Bu zat şimdi Greifswald Darülfünununda müder-

ristir. K. Dalman 1923 ten itibaren Tiibingen, Greifswald ve Bonn Darülfünunlarında klasik arkeoloğya tahsil etmiş 1926 da (Akademischen Kunst Museum) de asistan olmuş ve 1928 de Bonn da felsefe doktoru unvanını almıştır. 1925 te Kudüste altı ay kalarak civardaki kaya mezarları üzerine tetkikat yapmış ve planlarını almıştır. 1929 da Pariste müzelerde arkeoloğya tetkikatı

yaptıktan sonra Bedin Yüksek Mühendis Mektebinde mimari ressamlık tahsil etmiştir. Bir sene Romada kaldıktan sonra Atınaya gitmiş oradan İstanbula gelmiş Milet, İzmit, Samos hafriyatına iştirak etmiş ve Türkiye müzeleri tarafından yapılan Ankara ve Yalova tetkikatına iştirak etmiş, Bergama hafriyatında da bulunarak Asklepieion mabedinin planlarını hazırlamış ve Larisada Müsyü Böhlau yanında çalışmaya tanzif edilmiştir. Larisada hafirin hastalığı sırasında hafriyatı bizzat idare etmiştir. 1930 da Königsberg Darülfünununa bilahare müderris seçilmek üzere arkeologya asistanlığı teklif edilmişse de bu vazifeyi reddederek şarktaki tetkikatına devamı tercih etmiştir. Bu mesai sırasında 1/11/1932 de İzmirde hastalanarak vefat etmiştir.

Müsyü Dalman Türkiyeyi ve Türkleri severdi. Bize yakınlaşmak için dilimizi öğrenmeye koyulmuştu.

Maarif Vekili Dr. Reşit Galip Beyefendi Müsyü Dalmanın yaşlı ailesile Alman Asriatika Cemiyetine bu genç bilginin ziyandan dolayı teessürlerini bildirmiştir. Türkiye tarih arkeologya ve etnoğrafya dergisinin yazı arkadaşlarından olan bu bilginin bir raporunu neşrederken ismini saygı ile anmayı borç biliriz. **H. Z.**

Dr. RİFAT OSMAN B.
1874 - 1933

Yazan: Hattatođlu Muhittin

10/ 5/933 tarihinde vefatı hasebile kendisinin tarihimize hizmetlerinden kısaca bahsedeceğim. Dr. Rifat Osman Bey, bu milliyetperver Türk Alimi tıp sahasında olduğu gibi, tarih sahasında da çok derin bir itina ve vukuf ile çalışmıştır. Osman Bey, 1874 tarihinde İstanbulda Harem iskelesinde doğmuştur. Pederi mevaliden Osman Fevzi Efendidir. Tıbbiyeyi 25/Temmuz/1315

tarihinde yüzbaşılıkla bitirdikten sonra Gülhane Seririyatı Hastanesinde rönt- gen şuai şefi sıfatile ve •Selanik, Manastır ve Edirne hastanelerinde bulunmuş- tur. Türkiyede bundan 35 sene evvel ilk röntgen tesisatını arkadaşı Dr. Esat Feyzi Beyle kurmak şerefine de nail olmuştu. Harbi Umumi başlangıcında binbaşılık rütbesile Edirne Askeri Merkez Hastanesi sertababetine tayin edil- miştir. 13:115 te tekaüdü icra edildikten sonra uzun müddet Edirne Belediye Hastanesi müdiriyetinde bulunmuştur. Mumailayh ressam Miralay Seyit Beyin atelyesinde de resme çalışmıştır.

Tarih sahasında yalnız kitapları tetkik ederek değil, bizzat mevcut ana vesikalara müracaat ederek ve bunların resimlerini bizzat çizerek çalışırdı. Usulü tamamile ilmi idi. Hekimliđin bahşettiği müşahitliği bu sahada da kul-

lanmış ve çok mühim eserler bırakmıştır. Bu mühim eserleri iki kısma ayırılır; bir kısmı neşredilmiştir. Başta 1920 tarihinde neşrettiği Edirne Rehnüması vardır. Bu mühim eser Edirnenin türklüğünü göstermesi itibarile mütareke senelerinde elde mühim bir müdafaa vesikası olarak dolaşmıştır. Rifat Beyin bu hizmeti büyüktür. Milli Mecmua ve İstanbul Şehremaneti Mecmuası ve diğer gazete koleksiyonları Rifat Beyin kıymetli etütleriyle doludur. Hala bu yazıları bu vadide tarihi tetkiklerde bulunanlar için mühim bir membadır. Bundan başka Edirne Vilayet gazetesinde çok senelerdenberi tarihi ve kıymetli neşriyatı vardır. Bu yazılarıyla tarihimizin bazı kapalı noktalarını aydınlatmıştır. Bunların toplanıp bir arada hulasaten olsun neşri şayanı temennidir. Rifat Beyin bu mevcut olan neşriyat ile kendisinin tarihe olduğu kadar tarihimize de aşina olduğunu görüyoruz. Tıp tarihimize müteallik güzel tetkikleri vardır. Bilhassa Edirne'de 18 inci asırda İngiliz sefirinin haremi Madam Montagü'nün Türkiyede çiçek aşısı tatbiki hakkında ayzdığı mektubu tamiyetmiş ve bu aşının oradaki tarzı tatbikını yazarak 1932 senesi Eylülünde Bükreşte Beynelmilel Tarihi Tıp Kongresine tebliğ etmiştir. Rifat Bey bu suretle beynelmilel ilmi münasebetlere pek ehemmiyet verirdi. Rifat Osman Beyin şahsiyetini öğrenmek için bu yazdığı eserler kafidir. Lakin kendisinin en mühim ve büyük tetkikleri henüz neşrolunmamıştır. Bunlardan biri Edirne Tarihi ve Edirne Saray Tarihi'dir. Bu kıymetli mühim eseri kendi yaptığı tarama ve suluboya resimlerle süslemiştir. Bilhassa Edirne Sarayı eseri bir hükümdarın barındığı saray olmaktan ziyade Türk üslubu mimarisini ve zevkini, binalar kurmakta ve bahçeler tertibindeki meharet ve inceliğini göstermesi hasebile geçmiş asır Türk zevkinin yaşatılmış hatıralarıdır. Bu eserin behemehal tertip olunarak basılması çok lazımdır. Basılıncıya kadar bu çok mühim vesikaları bir kütüphaneye değil (Ankara) Milli Müzesine mal edilecek saklanması ve tasnif olunması icap eder. Zira bunlar birer hazinedir. Bunlar uzun senelerin yorulmak bilmez bir sayıin mahsulüdür. Bunların teşhiri ve neşri tarih hususunda tetkikatında bulunacaklar için birer misaldir.

Rifat Osman Bey tarihi noktalarda çok müdekkikti. Bunun için çok okur, şüpheli bir noktanın tavihi için gece uykularını terketmek suretile çok emek sarfederdi. Rifat Osman Bey Edirne tarihi için bir otorite idi, müsteşriklerle daima temasta bulunurdu. Memleketimizde tarihi tetkiklerde bulunmak üzere Edirnedeki geçen her müsteşrik ona uğrar ve istifade ederdi. Merhum bilgisini hiç saklamazdı. Birçok gençleri bu yolda irşat etmiştir. Rifat Osman Bey mimari tarihimize büyük hizmetler etmiştir. Mimar Sinanın tezkiresinde mevcut olmayan birçok binalarını meydana çıkarmış ve Edirne ve Trakya'daki eserlerini zikretmiştir. Mimar Sinanın aşığı idi. Mimar Sinan yazılarıyla herkes Mimar Sinan muhipleriyle birlikte tanıtmaya sebep olmuştur.

Rifat Osman Beyin müzeciliğe de hizmeti olmuştur. Edirne Müzesini kuranlardan biridir. Buraya malen ve bedenen çalışmıştır. Ötede beride mühmel birçok Türk eserlerinin buraya nakline sebep olmuştur. Mezaristanlardaki tetkik kitabı pek mühimdir. Adeta keşiflerde bulunmuştur, en mühim taşla-

rın istenpajlarını yapmıştır. Bunların Milli Müzeye (Ankara) mal edilmeleri lazımdır.

Dr. Rifat Osman Beyin müzecilik sahasındaki hizmetlerini takdir eden Maarif Vekaleti kendisine Edirne Müzesi Fahri Memuru unvanını vermişti. Vefatı üzerine Maarif Vekaleti ailesine taziye ve teessürlerini bildirmiştir.

Rifat Osman Beyin çok faaliyet gösterebilecek bir sinde aramızdan ufulü büyük bir noksanlık bırakmıştır. Tıbbın radyologya gibi yeni bir sahasında ta bidayeti keşfinden bugüne kadar çalışan merhum boş zamanlarında da zev- kini tatmin için tarihi tetkiklerde bulunarak bizlere bu kadar çok mühim ve- sikalar bırakmıştır.